

Paolo De Castro elnök felvezette a témát. A cukorpiacot jelenleg komoly egyensúlytalanságok jellemzik és az árak jelentősen emelkedtek. A Bizottság képviselője részletesen ismerteti a helyzetet.

A Bizottság képviselőjének tájékoztatója

A cukor világpiaci ára jelenleg rendkívül magas. Az Európai Unió főként a harmadik országok számára jelentett vonzó export célpontot, ami már nem áll fenn, mivel a cukor világpiaci ára jelenleg is magasabb, mint az EU-n belüli ár. A cukorreform végrehajtása után -a referencia árak csökkenésének következtében- csökkent a cukor ára az EU-ban. Ez a trend a magas világpiaci árak következtében, körülbelül egy éve indult meg, amikor 479 euró/tonna volt a cukor ára. A jelenlegi becslések szerint a világpiaci árak további emelkedése várható. A Bizottság eleget szeretne tenni azon kötelezettségének, hogy biztosítsa a cukorellátást az EU piacán. A cukorreformnak köszönhetően megszűnt az a rendszer, amely specifikus kvótát tartalmazott az ún. teljes idős cukorfinomítók részére. Napjainkban, hogy az Európai Unió piaca kevésbé vonzó az árak csökkenésének következtében, az AKCS országokból származó import egyre inkább elmarad. A Bizottság úgy döntött, hogy belső termeléssel és harmadik országokból származó exporttal fogja ellátni a piacot. Ennek megfelelően tehát a kvótán kívüli cukrot kvótacukorrá alakítjuk, a kivetett adót pedig megszüntettük, így a cukor ingyenesen érkezik be az Unióba. Ezzel egyúttal megkönnyítjük harmadik országokból a nádcukor importját, hiszen itt viszonylag magas adót kellene eredetileg megfizetni. A jelenleg így szabályozott mennyiség 350 ezer tonna. A tapasztalatok alapján döntünk arról, hogy növeljük-e ezt a mennyiséget. A cukorpiac komoly feszültség alatt van, ezért lépett életbe a Bizottság azon döntése, hogy a kvótán kívüli cukrot kvótacukorrá alakítjuk és megszüntetjük az adót. Különösen fontos ez azokkal a harmadik országokkal szemben, amelyek a cukrot jelentős mennyiségben és alacsony költségen állítják elő.

Vita

Morvai rámutatott, hogy mi sem mutatja jobban a globalizáció és az élelmiszerrel való globális világkereskedelemnek a bizarrságát és életszerűtlenségét, mint Magyarország esete. Most a magyar fogyasztók - és valószínűleg több ilyen európai ország is van-, hatalmas összegeket fizetnek a cukorért, miközben Magyarországnak nyolc cukorgyára volt, amelyből a globális világkereskedelemben való bekapcsolódást és a privatizációt követően egyetlen egy maradt, holott Magyarország abszolút önellátó lehetett volna. Bár a magyarok talán nem adják fel, hogy még ezen a helyzeten is lehet változtatni az élelmiszer önrendelkezéshez való jog emberi joggá

tételével, de a jelen és a jövő ez idő szerinti realitása, hogy meg kellene szüntetni, ha már importra szorulunk, a cukornak az üzemanyagkénti felhasználási lehetőségét. Hiszen ez is jelentős mértékben drágítja a cukor árát. Egyébként is egy rendkívül életszerűtlen dolog az, hogy a cukrot, az élelmiszert üzemanyag célra használják, kivéve azt, amit esetlegesen elismerünk, hogy szükség lehet rá egy kis gazdaságban, egy családi gazdaságban a saját szükségletre, de semmiképpen nem közutakra, járművekbe üzemanyagként kellene a cukrot felhasználni. A mostani javaslatunk az, hogy ezt feltétlenül valamilyen formában, amilyen lehetősége az Európai Uniónak erre van, meg kell akadályozni és meg kell tiltani. A másik javaslat, ami jelentőségében még fontosabb, az élelmiszer önrendelkezés jogának visszaállítása és az élelmiszerek a WTO tárgyalások alóli és a globális kereskedelemből való kikapcsolása, annak lehetővé tétele, hogy ez európai országok, így Magyarország is saját magát láthassa el élelmiszerekkel.

Sturdy, mint volt cukortermelő, már az 1970-es években foglalkozott ezzel a témával. A zöld lobbit nagyon aggasztja a jelenlegi helyzet, nevezetesen a Brazíliából bejövő cukor, amelynek ökológiai következményei is lehetnek. Vannak olyan piacok, amelyeket nem lehet ellenőrizni. Az olajpiacból nagyon sokan hasznot húztak az utóbbi időben. Ha most az EU közbe akar lépni a világpiacon, akkor fontos, hogy a piaci szabályoknak megfelelően járjon el.

Glattfelder elmondta, hogy a legutóbbi fejlemények fényében boldog, hogy annak idején nem szavazta meg a cukorreformot. A mostani fejlemények és a cukorreform elfogadása közötti összefüggés egyértelmű. A cukorreform nem volt kellően végiggondolva, viszont a mostani helyzet ráirányítja a figyelmet arra, hogy mért fontos, hogy a meghatározó mezőgazdasági termékekből az EU önellátó legyen. Felhívta a figyelmet arra a gyanúra, hogy egyes nagy cukorgyártó vállalat, amely több EU-s tagállamban is jelen van, kartellgyanús magatartást folytat. Egyes tagállamokban lényegesen drágábban, akár kétszeres áron értékesítik a cukrot, mint más tagállamokban. Főleg ott, ahol a cukorreform következtében jelentős mértékű gyárbezárások történtek. Ez elfogadhatatlan, ez ellen a Bizottságnak fel kell lépnie. Elfogadhatatlan, hogy az EU egyes tagállamaiban a cukor kétszer drágábban kerüljön piacra ugyanabból a gyárból, mint egy másik tagállamban. Az izocukor kvótát emelni kell. Ez versenyképesen előállítható EU-s termék, meghatározó részben kukoricából készül, az EU számos régiójában kukoricafelesleggel rendelkezünk. Az európai feldolgozóiparnak szüksége van az olcsó izocukorra. Kérte, hogy az Európai Bizottság gondolja végig, hogy a következő időre hogyan lehetne a kukoricából készült izocukor kvótát emelni? Az európai fogyasztók és az európai mezőgazdaság érdeke is ez lenne. Felvetette, hogy amikor a finomítói kvótákat szétosztják, figyelembe veszik- e azt, hogy azok a feldolgozók, finomítók juthassanak kvótához, akik a finomított cukrot a lehető legolcsóbban dolgozzák fel? Ne a korábbi termelés adatok alapján, hanem annak alapján osszák szét a kvótákat, hogy melyik az a finomító, akár répatermelő gyár, amelyik a legolcsóbban dolgozza fel.

Lyon tisztázó jellegű kérdéseket fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogy mért is alakult ki ez a probléma. Az EU piacán hiány tapasztalható, csökken a rendelkezésre álló cukor mennyisége és a kapacitások is, illetve elhangzott a kedvezőtlen időjárás az Egyesült Királyságban, ahol sok tonna cukor veszett el a hideg időjárás miatt. Strukturális problémáról van szó, a reform is hátrányokhoz, hibás eredményekhez vezetett. Itt egy alapvető kérdéstről van szó: hogyan működik ez a szakpolitika, hiszen 3 éve vezettük be, már van némi tapasztalat. A Bizottságnak hasznos lenne ezeket az alapvető kérdéseket tisztázni.

Rubiks rámutatott, hogy mindenki előtt ismert, hogy a cukorreform megbukott és sokkal több rosszat hozott, mint jót. A lett cukorfinomítók nagy részét bezárták, a dolgozókat elbocsátották, és a cukorrépat termesztek felhagytak a tevékenységükkel. Feltette a kérdést: mi határozza meg, hogy egy ország saját maga döntheti-e el, hogy mit fog termelni, vagy az Unió dönti el helyette? A kapott pénzeket az országok majd cukorvásárlásra fogják felhasználni? Amikor bezárták a cukorfinomítókat, nem vették figyelembe, hogy milyen következményei lesznek ennek a folyamatnak. Talán jó lenne felújítani a cukortermelést.

Dantin kérdései a Bizottság felé: 2005-ben és 2010-ben Európában milyen cukorvolumen termeltek és mennyit importáltak? Volt-e a Bizottságnak olyan irányú elemzése, ami az európai cukorágazat rentabilitását vizsgálta?

Agnew nem támogatta, az ipari célú cukorfelhasználás beszüntetését. A cukor egy rendkívül értékes ipari nyersanyag. Egyetértett Sturdy-val abban, hogy hagyni kell a piacot a saját törvényei szerint működni.

Jahr kérdése: a Bizottság hogyan értékeli a cukor világpiaci árának változását? Rövid távú jelenségnek tekinti ezt, vagy vannak jelzések arra, hogy fenntartható módon, hosszú távon kell számolni a magas árakkal? Az EU-nak dönteni kell a cukorpiaci rendtartásról. A Bizottság szerint hogyan fog alakulni a cukor világpiaci ára a jövőben?

Bové kiemelte, hogy a cukortermelők struktúrájáról fontos lenne tudni, hogy pontosan ki termeli a cukrot, hiszen a piac nem országokként valósul meg, hanem multicégekben keresztül.

A Bizottság képviselőjének válasza a vitában felvetett kérdésekre

A reformra két okból volt szükség. Egyrészt azért, hogy az AKCS országokból származó importok tekintetében a tarifák megszűnjenek, másrészt annak érdekében, hogy az EU az "A" és a "B" kvóta feletti mennyiséget szabadon exportálhassa a világpiacra. Emiatt Ausztria és Thaiföld a WTO-nál panasszal élt az Európai Unió ellen, amit a WTO is indokoltan tartott és elmarasztaló döntést hozott. Ekkor csökkentettük a kvótákat. A termelés beszüntetésére irányuló döntés minden gyártó és termelő esetében szabad döntés volt. Azok, akik át tudták alakítani és racionalizálni tudták a termelésüket, folytatták tevékenységüket. Napjainkban az EU cukoripara koncentráltabb, sokkal racionálisabban működik, ami kedvezően hatott a termelési költségek szintjére is. Ki kell egyensúlyozni az érdekeket azok között, akik cukornáddal és cukorrépával is dolgoznak, és azok között, akik csak cukorrépát dolgoznak fel. Véggökövetkeztetésként elmondható hogy az iparunk sokkal erősebbé vált és a verseny jelentősen felerősödött. Olyan tagállamokban (Németország, Franciaország, Belgium, Hollandia) ahol feleslegek alakultak ki, természetesen alacsonyabbak az árak, mint ott (Olaszország, Görögország, Portugália), ahol hiány van a termékből, ez a piac törvényszerűsége. Most erősebb a verseny, mit akkor, amikor nem volt kereskedelmi kapcsolat a tagállamok között. Az EU fogyasztása 16,5 millió tonna körül mozog, és stabilnak mondható. A kvóta tehát megtelt, és kevés a kvótán kívüli cukor. A múlt évben 4,6 millió tonna volt a kvótán kívüli cukor mennyisége, ebben az évben 3,2 millió tonna. A kvótán kívüli cukrot négy célra lehet felhasználni: exportra, bio etanol előállításra, vegyipari felhasználásra és a következő évi kvótába való átvezetésre. Ha az unió ellátása hosszú távon veszélybe kerül, akkor a Bizottság megteszi a szükséges lépéseket, megszüntetheti a vámokat és lehetővé teszi az exportot. Engedjük meg a piacot, hogy teljes egészében uralja a gazdasági folyamatokat, hogy a kereskedelem ki tudja egyensúlyozni a hiányokat és a feleslegeket. Brazíliában és az USA-ban nemcsak fogyasztásra, hanem bio etanol előállítására is fel tudják használni a cukor alapanyagát és az olaj világpiaci árának növekedése miatt ez óriási motivációt jelent arra, hogy a nádcukrot ipari célra használják fel. 2015-ben a cukorreform lejár, a jövő lehetséges irányait pedig a világpiaci helyzet függvényében kell majd meghatározni.

De Castro elnök hozzátette, hogy éppen azért, mert Európa szinten 80 cukorgyárgyár zárt be a 2005-ös reform kapcsán, elvárható, hogy ez tanulságként szolgáljon a jövőbeli reformok tervezésénél. A drámai szociális és gazdasági hatások elkerülése érdekében a jövőben hosszabb átmeneti idővel kell számolni.